

Струка (назив):	КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ		
Занимање (назив):	МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ И МУЗИЧКИ САРАДНИК-ТЕОРЕТИЧАР		
Предмет (назив) :	ХАРМОНИЈА		
Опис (предмета):	СТРУЧНО-ТЕОРИЈСКИ		
Модул (наслов):	СПОРЕДНИ ЧЕТВОРОЗВУЦИ, ДОМИНАНТНИ НОНАКОРД И АЛТЕРАРАЦИЈА IV СТУПЊА НАВИШЕ		
Датум:	2023.	Шифра:	Редни број: 03
Сврха			
Кроз овај модул ученици трећег разреда средње музичке школе треба да овладају споредним четворозвучима и њиховим међусобним везивањима са квинтакордима и сектакордима, као и доминантним нонакордом и његовим обртајима, уз сталну израду хармонских задатака (хармонизацију сопрана и баса). Такође, кроз овај модул ученици треба да овладају у хармонизацији и примјени алтерације IV ступња навише (примјена DD7 или VII^D7 у основном облику и обртајима) уз сталну хармонизацију баса и сопрана, као и уз неизоставно свирање хармонских веза и задатака.			
Специјални захтјеви / Предуслови			
Завршен други разред средње музичке школе.			
Циљеви			
- Оспособљавање ученика за међусобно везивање различитих акорада - Развијање логичког мишљења у изради хармонских задатака (хармонизација заданог баса(шифриран или нешифриран) или сопрана) - Развијање способности свирања или пјевања четворогласног хармонског става, као и свирање каденци и других хармонских задатака наведених области			
Теме			
Споредни четворозвучи (начин везивања, разрјешења у одговарајуће акорде, примјена обртаја споредних четворозвуча) Доминантни нонакорд и обртаји доминантног нонакорда (начин обиљежавања доминантног нонакорда, везивање са другим акордима, начин разрјешења критичних тонова, поставка обртаја, начин биљежења и разрјешење обртаја доминантног нонакорда) Алтерација IV ступња навише (примјена DD као малог дурског септакорда – MD7 или као прекомјерног терцкварткорда- поставка акорда, начин везивања и разрјешења основног облика и обртаја, као и примјена замјеника доминантине доминанте – VII^D7 и обртаји)			

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Споредни четворозвучи	-да препозна и именује споредне септакорде, те формира задане акорде кроз бројне тоналитете - да дефинише критичне тонове и правилно их разрјеша логичним слиједом у одговарајуће акорде	- препозна врсту споредног септакорда како кроз основни облик тако и кроз обртаје - објасни кроз примјере поставку споредних септакорада и њихових обртаја, те их правилно разрјеша у суједни трозвук или акорд квартно удаљен - развије способност вертикалног праћења акордског слиједа - развија и прошири хармонски слух уз звучне примјере	- спозна и оправда важност рада током поставке споредних септакорада и њихових обртаја - прикаже поставке споредних септакорада и начин везивања са квинтакордима, сектакордима као и главним септакордима - оживи и прикаже кроз хармонизацију бас и сопрана стечено знање из наведене области - изведе звучно на клавиру и прикаже своју креативност у формирању хармонског задатка водећи рачуна о кретању мелодијских линија кроз гласове	Наставник треба да : - упути ученика на уџбеничку литературу - објасни ученицима који су то споредни септакорди који се примјењују у класичној хармонији - визуелно објасни кроз краће примјере поставку споредних септакорада и врсту сваког акорда - упоредо са обнављањем квинтакорада, сектакорада прикаже начин везивања тих акорада са споредним септакордима и њиховим обртајима - прикаже кроз примјере начин и врсте разрјешења споредних септакорада и њихових обртаја у одговарајуће акорде - -константно ради на повезивању слике и звука - инсистира на правилном и прегледном писању акорада и нотног текста у линијским системима
2. Доминантни наонакорд и обртаји доминантног наонакорда	- именује и обиљежи доминантни наонакорд и обртаје кроз тоналитете - препозна у заданим примјерима доминантни наонакорд и обртаје, као и начин разрјешења критичних тонова -повеже претходни акорд тоничне или	- примјени стечено знање о доминантном наонакорду и његовим обртајима, начину везивања са другим акордима и начину правилног разрјешења критичних тонова - развија музичку креативност током хармонизације заданог баса и	- демонстрира кроз хармонизације заданих мелодија музичку креативност и особеност	- Понови доминантни септакор и обртаје доминантног септакорда како би лакше повезали начин грађе и разрјешења критичних тонова - објасни начин поставке доминантног наонакорд (четири различита тона- акорд без квинте), критичне тонове у основном облику и начин разрјешења у акорд тонике кроз примјере и хармонизацију заданог баса и сопрана - прикаже и објасни начин писања обртаја доминантног наонакорда и разрјешење критичних тонова у одговарајуће облике

	субдоминантне функције са доминантним нонакордом у основном облику или обртају - испише тј.хармонизује задан бас или сопран са примјеном доминантног нонакорда и обртаја -препозна и дефинише звучно доминантни нонакорд слушајући примјере	сопрана -пронађе и анализира у хармонским примјерима употребу доминантног нонакорда и обртаја - одсвира на клавиру задатке са употребом нонакорад и његових обртаја		акорда тоничне функције - кроз илустровано представљене и звучно одсвиране примјере из музичке литературе ученицима треба приказати примјену доминантног нонакорда - од ученика захтјева да у заданим тоналитетима испишу доминантни нонакорд и обртаје са правилним разрјешењем критичних тонова у тонику или обртај тонике, а потом и одсвирају на клавиру - инсистира на сталној хармонизацији заданог баса и сопрана уз обавезно свирање или пјевање израђеног хармонског задатка
3. Алтерација IV ступња навише	-идентификује промјену четвртог ступња (повишен IV ступањ) - препозна у хармонском слиједу алтерован акорд дијатонског типа и обиљежи га као доминантина доминанта или VIID -репродукује на клавиру кроз различите тоналитете DD ,VIID са правилним разрјешењем алтерованог тона и септима у одговарајући облик	- примјени и запише у заданом басу и сопрану доминантину доминанту или њеног замјеника, међусобно их повезујући са одговарајућим акордима како би хармонски задатак одликовао што занимљивијим и интересантнијим хармонским везама и рјешењима - анализирати примјере из музичке литературе са примјеном алтерације четвртог ступња навише уз		Наставник треба да : - кроз примјер љествичних квинтакорада објасни појам алтерације четвртог ступња - упозна ученике са специфичношћу акорда који настаје примјеном алтерације четвртог ступња навише - да прво одсвира ученицима алтерован акорд IV ступња који настаје примјеном ове алтерације , па да скупа са њима анализира исписан примјер на табли који садржи алтерацију четвртог ступња и акорд-MD7, PU7,U7 у дурском или молском тоналитету - кроз примјере и звук представи доминантину доминанту или њеног замјеника, његове карактеристике као и честу примјену овог ступња у самој каденци - да инсистира на правилној поставци DD7 или VIID7 како у основном облику тако и у обртајима са правилним разрјешењем

	акорда доминанте -изабере и примјени приликом хармонизације баса и сопрана тип алтерованог акорда са употребом алтерације четвртог ступња навише	препознавање и шифрирање типа и облика корда DD7 или VIID7 и њихових обртаја -резимирати кроз самосталне хармонизације заданих мелодијских примјера стечено знање, развијајући креативност у изради хармонских задатака како баса тако и сопрана		критичних тонова у одговарајуће облике акорда доминанте као привремене тонике - стално задаје ученицима мелодијске линије баса и сопрана како би ученици примјенили стечено знање и развили своје хармонско мишљење и креативност приликом хармонизације - инсистира на сталној изради хармонских задатака како на настави тако и у виду домаћих задатака уз стално свирање или групно пјевање израђених хармонски задатака
Интеграција				
Корелација са наставом клавира, инструмената, музичких облика и солфеђа.				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл).				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модела.				

Струка (назив):		КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ, IV СТЕПЕН		
Занимање (назив):		МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ И МУЗИЧКИ САРАДНИК		
Предмет (назив) :		ХАРМОНИЈА		
Опис (предмета):		СТРУЧНО-ТЕОРИЈСКИ (ВЈЕЖБЕ)		
Модул (наслов):		НАПОЛИТАНСКИ СЕКСТАКОРД, ВИДОВИ ПРОМЈЕНЕ ТОНАЛИТЕТА И ДИЈАТОНСКА МОДУЛАЦИЈА (ПРВЕ, ДРУГЕ, ТРЕЋЕ И ЧЕТВРТЕ ГРУПЕ)		
Датум:	2023.	Шифра:	Редни број: 04	
Сврха				
Кроз овај модул ученици трећег разреда средње музичке школе треба да овладају наполитанским секстакордом као и свим типовима дијатонских модулација (са посебним акцентом на модулације прве три групе). Настава овог модула се бави тумачењем, анализом и систематизацијом, те практичним вјежбама у виду хармонизације баса и сопрана, као и свирањем хармонских примјера са наведеним областима на клавиру				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Завршен други разред средње музичке школе.				
Циљеви				
- Оспособљавање ученика за међусобно везивање различитих акорада - Развијање логичког мишљења у изради хармонских задатака (хармонизација заданог баса или сопрана) - Развијање способности свирања или пјевања четворогласног хармонског става, као и свирање каденци и других хармонских задатака				
Теме				
1.Наполитански секстакорд- №6 (употреба наполитанског секстакорда као и примјена фригијског квинтакорда) 2. Видови промјене тоналитета (начин промјене тоналитета- врсте модулација и мутација) 3. Дијатонска модулација (модулација прве, друге, треће групе као и модулација преко посредника)				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

1. Наполитански секстакорд №6	-препознати наполитански секстакорда, као и грађу наведеног акорда - упамти кроз бројне хармонизације заданих мелодија удвајања у наполитанском секстакорду или у фригијском квинтакорду - обиљежи и именује у краћим хармонским примјерима наполитански секстакорд, правилно га разрјешити у акорд доминанте а потом примјере репродукује на клавиру	- брзо и тачно идентификује алтерацију сниженог другог ступња у заданој мелодијској линији баса -развије брзину и креативност хармонског мишљења у изради хармонских задатака - примјени наполитански секстакорд или фригијски квинтакорд кроз хармонизацију сопрана - интерпретира наведену област кроз свирање и хармонизацију генерал баса на клавиру	- оживи и прикаже кроз хармонизацију бас и сопрана стечено знање из наведених области - изведе звучно на клавиру и прикаже своју креативност у формирању хармонског задатка водећи рачуна о кретању мелодијских линија кроз гласове - демонстрира кроз хармонизације заданих мелодија музичку креативност и особеност	Наставник треба да : - пружи начелна тумачења о алтерацији сниженог другог ступња, начину биљежења таквог акорда у класичној хармонији -упозна ученике са фригијским акордом и начину формирања наполитанског секстакорда. - објасни и прикаже акорде који се могу јавити пре №6 као и начин разрјешења наполитанског секстакорда у акорде доминанте или у алтерован акорд VIIID -посвети посебну пажњу практичним вјежбама – хармонизацији заданог сопрана и баса уз пјевање или свирање израђених задатака - ученицима прошири могућност хармонизације фригијског акорада или његовог основног облика - ученицима свира хармонске везе са употребом наполитанског секстакорда, утичући тако на развој хармонског слуха
2. Видови промјене тоналитета	- повеже кроз обнављање раније наученог градива разлику између модулације и мутације - идентификује врсту модулације у краћим мелодијским примјерима или у примјерима из литературе	- препозна мутацију (промјену тонског рода) кроз задане примјере из музичке литературе - уочи кроз краће примјере промјену тоналитета, тј. модулацију у ближе или даље тоналитете уз постојање заједничког акорда у полазном и циљном тоналитету		- обнови са ученицима појам мутације и модулације коју су већ радили на часовима солфеђа, музичких облика - пружи објашњења о врстама модулација - прикаже сликовно и звучно разлику између мутације и модулације како кроз примјере из музичке литературе, тако и кроз примјере на табли - објасни примјену три врсте модулације коју ће ученици упознати до краја свог средњошколског образовања - теоретски и звучно прикаже све три врсте модулација са посебним освртом на дијатонску маодулацију

3. Дијатонска модулација	- препозна промјену тоналитета - дефинише врсту модулације (прве, друге или треће групе), те пронађе заједнички модулирајући акорд (уз карактеристике модулације) како у полазном тако и у циљном тоналитету - звучно и сликовно препозна промјену тоналитета и прецизира врсту, тренутак модулације и заједнички акорд	- примјени знања о дијатонским модулацијама и начином модулирања кроз хармонизацију заданих мелодијских линија - искомпонује самостално те хармонизује своју мелодијску линију која ће бити обогаћена модулацијом прве, друге или треће врсте уз примјену свих научених акорада класичне хармоније		- представи сва четири типа дијатонске модулације - пружи основна тумачења о модулацији прве групе, појму заједничког акорда који мора бити исти у полазном и циљном тоналитету - објасни карактеристику модулације друге групе и модулирајуће акорде који се код ове врсте модулације примјењују- за модулацију у дур или мол почетног или циљног тоналитета - прикаже и приближи специфичност модулације треће групе уз употребу молске субдоминанте вишег тоналитета или дурске доминанте мола како би модулација у тоналитете треће групе била извршена - информативно, теоретски и кроз краће нотне примјере прикаже модулацију четврте групе- преко посредника - све разматра непојаве прикаже кроз примјере, одсвира их и звучно прикаже њихово тумачење - инсистира на сталној изради хармонских задатака како би ученици утврдили научено и примјенили га при хармонизацији баса и сопрана
Интеграција				
Корелација са наставом клавира, инструмената, музичких облика и солфеђа.				
Извори				
- Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл).				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модела.				